

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

**รูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ**

กัลยา บุญวัน นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, email: poopu_k@hotmail.com, 08-9865-2653

ดร. สุวิมล โพธิ์กลิ่น อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครภูมิ อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของ
การบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2) สร้างรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา
ผู้รับผิดชอบงานด้านงบประมาณสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 13 จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ
และอำนาจเจริญ จำนวน 2,725 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา
และความต้องการที่เป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา
ผู้รับผิดชอบงานด้านงบประมาณสถานศึกษา และ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบ จำนวน 9 ท่าน
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการ
บริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15
ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความ
เหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการ
ของการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องการพัฒนา อยู่
ในระดับมาก คือ การวางแผนงบประมาณ 2) รูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่าย
ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย องค์ประกอบ
หลัก 7 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 30 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวางแผนงบประมาณ มี 4
องค์ประกอบย่อย 2) การคำนวณต้นทุนผลผลิต มี 4 องค์ประกอบย่อย 3) การจัดระบบการ
จัดซื้อจัดจ้าง มี 5 องค์ประกอบย่อย 4) การบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ มี 4
องค์ประกอบย่อย 5) การบริหารสินทรัพย์ มี 5 องค์ประกอบย่อย 6) การรายงานทางการเงินและ
ผลการดำเนินงานมี 5 องค์ประกอบย่อย และ 7) การตรวจสอบภายในมี 3 องค์ประกอบย่อย

คำสำคัญ: การบริหารงบประมาณ, เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, ประสิทธิภาพ

Received: February 2, 2018, **Accepted** February 11, 2018

The Model of Subsidy Budgeting Administration for the Basic Education Schools Management into Effective Basic School

Kullaya Bunwan. Doctoral Dissertation in Educational Administration, Ubon Ratchathani Rajabhat University,
email: poopu_k@hotmail.com

Dr. Suwimon Phoglin, Educational Administration, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc.Prof.Dr. Saman Ausawapoom, Educational Administration, Faculty of Education,
Ubon Ratchathani Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research aimed to: 1) to study the present and needs of the model of subsidy budgeting administration for the basic education school management into effective basic school. 2) to formulate the model of subsidy budgeting administration for the basic education school management into effective basic school. The sample consisted of directors, teachers on duty in finance, and the Basic Education Commission from inspectorate 13 as Ubonratchatani, Yasothorn, Srisaket, and Amnatcharoen. In the opinion of 2,725 school. A case study was conducted in 3 best practice schools and the sample studied the present and needs of the model consisted of directors, teachers on duty in finance, and the Basic Education Commission. Then continue to monitor and evaluate the main component elements of model was considered by 9 experts. The suitability and feasibility of draft and manual formats were evaluated by 15 experts. The instruments for data collecting were questionnaires, interviewing form, suitability form, and feasibility form of the model. The statistical analysis data is percentage, mean and standard deviation.

The results of the study were as follows : (1) The current stage of the model of subsidy budgeting administration for the basic education school management into effective basic school was found that in overall were at moderate level. The aspects with a higher level were the need for subsidy budgeting administration for the basic education school management. (2.) The model of subsidy budgeting administration for the basic education school management into effective basic school consisted of 7 main components and 30 sub components : 1)

budget planning consisted of 4 elements 2) calculation of production costs consisted of 4 elements 3) procurement system consisted of 5 elements 4) financial management and budget control consisted of 4 elements 5) assets management consisted of 5 elements 6) financial reporting and operating result consisted of 5 elements 7) internal audit consisted of 3 elements

Keywords: budget planning, subsidy budgeting administration for the basic education, the basic education school, effective

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 กำหนดให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระ คล่องตัว สามารถบริหารและจัดการศึกษาสถานศึกษาได้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพตามหลักการกระจายอำนาจและการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมุ่งให้การบริหารจัดการศึกษาเบ็ดเสร็จที่สถานศึกษาและกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ให้สถานศึกษาโดยตรง ด้านการบริหารงบประมาณได้กำหนดขอบข่ายภาระกิจการบริหารงาน ใน 7 ด้าน ประกอบด้วย การจัดตั้งงบประมาณการจัดสรรงบประมาณ การบริหารการเงิน การบริหารการบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลประสิทธิภาพการใช้จ่าย และการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา การบริหารสถานศึกษาโดยให้อำนาจในการบริหารงบประมาณและควบคุมงบประมาณแก่สถานศึกษาอาจมีปัญหาการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา คือ ไม่ได้นำงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไปสู่การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนเท่าที่ควร ประกอบกับในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารและจัดทำงบประมาณการจัดทำบัญชีงบกลางแสดงฐานะทางการเงินการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการศึกษา (สนธยา แก้วหาญ 2547: 79) รวมทั้งภาระงานของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนมีกรอบภาระงานที่สำคัญหลายเรื่องที่ต้องรับผิดชอบเช่นงานวิชาการงานบริหารบุคคลและงานบริหารทั่วไป สอดคล้องกับรายงานผลการตรวจสอบภายในของหน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 (2556) ผลการตรวจสอบติดตามประเมินประสิทธิภาพด้านการบริหารการเงินการคลังและพัฒนาเครือข่ายผู้ตรวจสอบภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 9 และสถานศึกษาในสังกัดตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณตามแผน และปฏิทินการตรวจสอบสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 20 แห่ง พบว่าสถานศึกษา มีความเสี่ยงในการบริหารงานงบประมาณ สรุปเป็นประเด็นปัญหาที่โรงเรียนไม่ได้ดำเนินการตามระเบียบและแนวปฏิบัติที่กำหนดเช่นการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา สรุปภาพรวมดังนี้ 1) วงเงินที่ใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มาจากแหล่งเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อุดหนุนรายหัว)เงินอุดหนุนเรียนฟรี 15 ปี และเงินรายได้สถานศึกษาเป็นหลัก 2) โครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดตามแผนปฏิบัติการประจำปีจะมีเฉพาะครูในสถานศึกษาที่เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ 3) ในการประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจะมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วม และ ให้ความเห็นชอบ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานลงลายมือชื่อให้ความเห็นชอบ ทุกโครงการในแผนปฏิบัติการ 4) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แผนปฏิบัติการประจำปีโรงเรียนจะแจ้งบุคลากรที่เป็นเจ้าของโครงการในโรงเรียนได้รับทราบ และมีแผนปฏิบัติการเก็บไว้ที่กองกลางสำหรับทุกคนที่เกี่ยวข้องได้ดูและใช้ประโยชน์จากแผนปฏิบัติการประจำปี 5) ไม่มีการจัดทำทะเบียนคุมการใช้จ่ายเงินโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีทำให้ไม่ทราบว่าโครงการใดใช้จ่ายเงินแล้วเท่าไร คงเหลือเท่าไร 6) สุ่มตรวจสอบโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาบางโครงการไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ในแผนปฏิบัติการประจำปีและการเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายในโครงการไม่นำเสนอผู้อำนวยการโรงเรียนก่อนดำเนินการจะเห็นว่าข้อมูลดังกล่าวเกิดจากสถานศึกษามีความจำเป็นต้องให้ข้าราชการครูในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายตามคำสั่งด้านการเงินการบัญชีและพัสดุ ทั้งที่รอบตำแหน่งอัตรากำลังกำหนดให้มีภารกิจหลัก คือ การสอน ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานไม่เท่ากันทุกโรงเรียนในภาพรวม พบว่า หากเป็นครูที่ปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชีและพัสดุนานจะมีทักษะความรู้ความเข้าใจดีมาก แต่ถ้าเป็นครูที่เริ่มปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชีและพัสดุจำเป็นต้องเรียนรู้และศึกษาระเบียบวิธีการจัดทำ โดยต้องได้รับการพัฒนาและการฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ นอกจากนี้การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา การบริหารงบประมาณมีความสำคัญกับการพัฒนาสถานศึกษาและเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยเฉพาะการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนรายหัวเป็นรายบุคคลที่สถานศึกษาได้รับจัดสรรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนงานโครงการในการบริหารจัดการการศึกษาและงบประมาณที่ได้รับจัดสรร รวมทั้งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการบริหารจัดการทางการเงิน เพื่อให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายจ่ายงบประมาณเงินอุดหนุน รายการค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าใช้จ่ายรายหัว) ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดสรรให้สถานศึกษาได้ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา

ในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยกำหนดให้สถานศึกษาใช้งบประมาณในด้านการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแผนงานโครงการ และวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นรูปแบบในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องของทางราชการและสอดคล้องกับเป้าหมายของการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มงานงบประมาณ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 13 จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ รวมจำนวน 2,725 โรงเรียน โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มีผลการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณดีเยี่ยม (Best Practice) โดยการคัดเลือกจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่ 13 จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ ที่ผ่านการประเมินภายนอกและมีผลการประเมินมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณระดับดีมาก จำนวน 3 โรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบรูปแบบ จำนวน 9 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ จำนวน 15 ท่าน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ 1) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) องค์ประกอบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มงานงบประมาณ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 13 จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ จำนวน 2,725 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ของจำนวนประชากร รวม 273 โรงเรียน จำนวน 813 คน และโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มีผลการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณดีเยี่ยม (Best Practice) โดยการคัดเลือกจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 13 จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ ที่ผ่านการประเมินภายนอกและมีผลการประเมินมาตรฐานการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับดีมาก รวม 3 โรงเรียน จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ ใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มงานงบประมาณ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 13 จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มงานงบประมาณ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณดีเยี่ยม (Best Practice)

การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ค่า IOC นำไปทดลองใช้ (Try Out) แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น .95

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่เป็นข้อมูลแบบเลือกตอบ ใช้วิธีแจกความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและหาข้อสรุปหลอมรวมประเด็น

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มงานงบประมาณ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ต่อสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ศึกษาดูงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณดีเยี่ยม (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน พร้อมทั้งสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มงานงบประมาณ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

4. สังเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

5. ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างองค์ประกอบ โดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

1. ร่างรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลและร่างคู่มือ โดยใช้ข้อมูลจากผลการดำเนินการ ในขั้นตอนที่ 1

2. ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบและร่างคู่มือ
โดยผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 15 คน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล พบว่าสภาพการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบภายใน รองลงมาคือ ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การวางแผนงบประมาณ ส่วนความต้องการในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านที่ต้องการพัฒนา คือ การวางแผนงบประมาณ และผลจากการศึกษาดูงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณจากการประเมินมาตรฐานภายนอกอยู่ในระดับดีมาก พบว่า มีการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน และสอดคล้องกับแผนงานโครงการของสถานศึกษา

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 7

องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวางแผนงบประมาณ มี 4 องค์ประกอบย่อย 2) การคำนวณต้นทุนผลผลิต มี 4 องค์ประกอบย่อย 3) การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง มี 5 องค์ประกอบย่อย 4) การบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ มี 4 องค์ประกอบย่อย 5) การบริหารสินทรัพย์ มี 5 องค์ประกอบย่อย 6) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน มี 5 องค์ประกอบย่อย และ 7) การตรวจสอบภายใน มี 3 องค์ประกอบย่อย

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ได้แนวคิดและข้อมูล เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนขององค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย การวางแผนงบประมาณ การคำนวณต้นทุนผลผลิต การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การบริหารสินทรัพย์ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน การตรวจสอบภายใน ส่วนองค์ประกอบย่อยในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยบทบาทผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการบริหารงบประมาณ และระบบการบริหารคุณภาพ (PDCA) สภาพการบริหารและความต้องการในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิรัตน์ นาพัง (2559: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มงานงบประมาณมีความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงบประมาณ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำและเสนอของบประมาณ

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 30 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวางแผนงบประมาณ มี 4 องค์ประกอบย่อย 2) การคำนวณต้นทุนผลผลิต มี 4 องค์ประกอบย่อย 3) การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง มี 5 องค์ประกอบย่อย 4) การบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ มี 4 องค์ประกอบย่อย 5) การบริหารสินทรัพย์ มี 5 องค์ประกอบย่อย 6) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน มี 5 องค์ประกอบย่อย และ 7) การตรวจสอบภายใน มี 3 องค์ประกอบย่อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเร็จ ธงศรี (2559 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าองค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 57 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การวางแผน

งบประมาณ มี 16 องค์ประกอบย่อย 2) การบริหารการเงิน มี 11 องค์ประกอบย่อย 3) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ มี 11 องค์ประกอบย่อย 4) การรายงานผล การใช้เงิน และผลการดำเนินงาน มี 11 องค์ประกอบย่อย 5) การตรวจสอบภายในมี 8องค์ประกอบย่อย

ข้อเสนอแนะ

1.ควรส่งเสริมการนำรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา

2.ควรเสริมสร้างองค์ความรู้ในการบริหารงบประมาณให้กับผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานด้านงบประมาณได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ กฎหมายและแนวทางการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

3.การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเรื่องการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาทุกกระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา

รายการอ้างอิง

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2545). ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน มาตรฐานการจัดการทางการเงิน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงการคลัง. (2546). ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : กองกฎหมายและระเบียบสำนักงบประมาณกระทรวงการคลัง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2536). กฎหมายและระเบียบการเงินและพัสดุสำหรับสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์สภาดัดพรว.
- เชิดชัย มีคำ. (2540). คู่มือปฏิบัติงานคลัง. กรุงเทพฯ : สามเจริญพาณิชย์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546ก). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กวี วงศ์พัฒ. (2540, มกราคม-กุมภาพันธ์). การบริหารงบประมาณที่ดีต้องทำให้มีประสิทธิภาพ. วารสารเพิ่มผลผลิต. 36(7) : 30-39.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : ศุภสภา.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2552.
- กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2546. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2546.
- ชัยสิทธิ์ เถลิ้มมีประเสริฐ. มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 Hurdles กับการจัดทำงบประมาณระบบใหม่. กรุงเทพฯ : ซีระฟิล์มแอนิเมชันเท็กซ์, 2544.

ภูมิภาคินศม์ อีสระยางกุล.การพัฒนารูปแบบการบริหารงบประมาณและการเงินในอนาคตสำหรับ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2554.

ฐิติรัตน์ นาทัง. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

สำเร็จ ธงศรี. (2559). รูปแบบการบริหารงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในโรงเรียน
มัธยมศึกษา.วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

